

J. F. Schouws tale ved Roskilde Stænderforsamlingen

Taler	Dato	Sted
Joachim Frederik Schouw Præsident for stænderforsamlingen	26. februar 1836	Roskilde

Omstændigheder

Efter 5 måneders forhandling, kun afbrudt af en kort juleferie, havde den første stænderforsamling i Roskilde tilendebragt sine overvejelser. I denne periode havde forsamlingen diskuteret 25 lovforslag, forelagt af regeringen, og 33 forslag indbragt af medlemmerne. 26. Februar 1836 blev den sidste betænkning oplæst og godkendt, og derefter kunde forsamlingens præsident, professor i botanik ved Københavns Universitet J. F. Schouw afslutte forhandlingerne med følgende tale.

PROFESSOR J. F. SCHOUW SLUTTER STÆNDERFORSAMLINGENS MØDE I ROSKILDE

Det ligger i den menneskelige Aands Natur, at den, naar det gjelder om at grundlægge noget Nyt, med Friskhed og usædvanlig Kraftanstrængelse begynder Værket; saaledes naar et videnskabeligt Foretagende af stor Betydenhed iværksættes, naar almeennyttige Selskaber af stort Omfang oprettes, eller naar Nybyggere anlægge en Coloni. Om en saadan Friskhed, en saadan ualmindelig Kraftanstrængelse bærer vort nærværende Samværen Vidne, og vi overbevises især derom, naar vi see hen til nogle af vore Medarbeidere, der formedelst deres Kundskaber, Talenter og Dygtighed ved Forsamlingens Tillid kaldtes til saa mange og saa vidtløftige Arbejder, til saa dybtgaaende Undersøgelser.

At den første Forsamling af det danske Folks Mænd maatte bære et folkeligt Præg, at de Grund træk, der findes i Folkecharacteren, her ogsaa maatte blive fremtrædende, var forud at vente.

Den Danske har et klart Blik i og en sund Dom om Livet, og forfalder ikke let til tomme Theorier. Medens derfor ikke sjældent begyndende Folkeraad have tabt sig i Theorier og syslet med abstrakte Undersøgelser om Menneskerettigheder, almindelig Lighed og Frihed, uden at agte stort paa, om Resultaterne passede til og kunde træde over i den virkelige Verden, saa er vor Forsamling derimod strax

gaaet ind paa de virkelige Forhold, og idet de Deputerede gjensidigen have meddeelt hverandre deres Erfaringer og derpaa grundede Anskuelser, ere Forhandlingerne komne til i en betydelig Grad at vidne om Kundskab til Livets virkelige Forhold.

Den Danskes Idræt er sindig og rolig. Besindighed og Rolighed have ogsaa viist sig som et Charakter træk ved vor Forsamling. Vel er her med Iver blevet arbeidet paa at forbedre og omdanne det Bestaaende, til Held for enkelte Borgerclasser og det Hele; denne Iver for ved Forandring at føre Tingenes Orden videre frem har udtalt sig bestemt i mangfoldige Retninger; men ligesaa bestemt har der viist sig en stor Vaersomhed og Omhyggelighed, saasnart det gjaldt om Forandringer, der muligen kunde krænke de enkelte Borgerclassers eller de enkelte Borgeres Rettigheder. Sindig Tilbøielighed til Reform karakteriserer derfor vistnok vor Forsamling.

Kjærlighed til og Ærefrygt for Kongen have altid karakteriseret det danske Folk; disse følelser maatte saaledes allerede af denne Grund vise sig i denne Forsamling af danske Mænd; men Institutionen selv maatte tillige her give dem Styrke og en særegen Retning. Selve Institutionen og hvert Foretagende, der var dens Anvendelse, maatte fremkalde en taknemmelig Erindring mod Kongen. Thi ikke er det en fra Forfædre modtaget Indretning, som han vedligeholder; Institutionen er hans Værk, og ligesom han af Kjærlighed og Tillid til sit Folk af egen Drift gav den, saaledes er han vedbleven med Omhu at frede om den.

Ved at give en Valglov, der gav en udstrakt Valgbeføielse, ved at bestemme, at Valgene skulde være umiddelbare og frie, og ved den Forsamlingen tilstaaede frie Raadighed til at vælge sine Embedsmænd og Committeer, viste han allerede ved Institutionens Stiftelse, at det var hans alvorlige Mening at skabe noget Virkeligt og intet Skyggebillede. Ved de paafølgende Valg søgte Kongen end ikke i fjerneste Maade at faae Indflydelse; de vare saa fuldkomment frie, som de vel neppe i noget Land have været. Da Forhandlingerne vare begyndte, tilstededes dem den største Frihed; ingen Indskrænkning foretoges i Henseende til hvilke Sager, der kunde blive Gjenstand for Forhandling; ingen Indskrænkning i Henseende til Tiden, der forhindrede nogen Sags Tilendebringelse. Da ingen Tavsheds-Forpligtelse blev de Deputerede paalagt, og da Stændertidenden erholdt et betydeligt Omfang, blev Offentlighed til en ikke ubetydelig Grad Forhandlingerne til Deel. Og allerede har det i adskillige vigtige Anledninger viist sig, at Kongen med Glæde opfylder de Ønsker, vi

frembære. Taknemmelighed mod Kongen maa derfor være den herskende Følelse, nu da vi skilles ad som det var den, da vi samlede.

Men een Beslutning af vor elskede Konge er der især, ved hvilken han har lagt sin Kjærlighed til Institutionen for Dagen. Med blandede Følelser af Haab og Frygt imødesaae alle Deputerede, ja det hele Folk, Valget af den, der skulde fremtræde som Mægler mellem Kongen og Stænderne; hele Folket nævnte høit og lydeligt, at der kun var een Mand i Landet, som fuldeligen kunde overtage dette Hverv. Kongen kaldte denne Mand, og saaledes blev i denne Forsamling ei blot Folkets Mænd, men ogsaa Kongens Mand, i Virkeligheden valgt af Folket. Betænkes det, hvor vigtigt dette Valg var for Institutionen, især ved dens Grundlæggelse, og hvorledes et andet Valg muligen kunde have skadet, ja maaskee tilintetgjort dens Virksomhed, da siger man neppe for meget, naar man ytrer, at Kongen, ved at sende os denne Mand, anden Gang skjenkede os Institutionen. Troligen bragte denne Mand Kongens Budskab til os og vore Budskab til Kongen; Ærlighed, Oprigtighed og Hjertelighed vare de Skytsaander, som stedse ledsagede ham. Danmark har i denne Forsamling maaskee frembudt et Exempel uden Mage, — en Forsamling, hvor Fyrstens Udsending høiagtes og elskes af hvet et Medlem. Mange ere her tilstede, hvis Fraværelse ved vor næste Forsamling vilde smerte os dybt, men — jeg siger det frit, thi jeg veed, at jeg udtaler hvad Alle tænke — ikke en Eneste er der, hvis Nærværelse vilde glæde mere, hvis Fraværelse vilde vække dybere Sorg og Bekymring end denne Mands. Den levende Erkjendelse heraf er vel den Maade, hvorpaa Forsamlingen bedst kan tolke ham sin inderligste Tak.

Vi skylde ogsaa vor Tak til den Hædersmand [Deputeret H. Bech], som Kongen sendte os for at oplyse og veilede os i en af de vanskeligste Sager, der blev os forelagt; vi paaskjønne hans Dygtighed, hans Redebonhed og hans Humanitet.

Ikke faa Mænd ere der i vor Midte, som ved deres udbredte Kundskaber, deres udmærkede Talenter og deres sjeldne Arbeidsomhed have erhvervet sig Krav paa Forsamlingens Taknemmelighed. Blandt disse maa jeg her kun nævne vor høitagtede Vicepræsident [Grosserer L. N. Hvidt], der vel som saadan sjelden har havt Leilighed til at virke, men som især ved sine udbredte Kundskaber i Handelsfaget og i Statsvidenskaberne har givet Forsamlingen en saa vigtig Støtte; — de tvende Mænd, som med saa meget Held og til saa almindelig Tilfredshed have redigeret vor Stændertidende, skjøndt de paa samme Tid tillige have været blandt de meest virksomme Arbeidere i Forsamlingens Committee,

— og vore tvende ærede Secretærer, der med Opofrelse have udført deres besværlige og trættende Hverv.

Kaster jeg endeligen Blikket paa min egen Stilling, da ere Følelserne mange og stærke, men Ordene faa og svage; jeg kan kun sige, at den Lykke, der faldt i min Lod, at komme i nøie Berørelse med en Mand, som Danmarks Aarbøger tælle blandt Fødelandets Heroer [A. S. Ørsted], og at blive kaldet til saa hæderfuldt et Hverv i en saa hæderlig Forsamling vil udgjøre en af mit Livs største Glæder, og at det Venskab, den Tillid, den Velvillie og Overbærelse, hvor med man fra alle Sider er kommen mig imøde, ville være blandt mine kjæreste Minder.

Kilde

Jørgensen, H. 1945. Danske Taler gennem 100 Aar. København: J. H. Schultz Forlag

Kildetype

Dokumentation i bogværk

Tags

Den liberale bevægelse, Politisk tale, Stænderforsamlingstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/j-f-schouws-tale-ved-roskilde-staenderforsamlingen-1836>